

Elämää entisajan Suomessa

Tekijät: Laura Annala, Katariina Hiltunen, Kaisa Nieppola ja Mari Soikkeli

POM1052 Jyväskylän yliopisto

Syksy 2017

Johdanto

Aikamatkan ensimmäisenä päivänä seikkaillaan Suomen historiassa. Päivä on viiden oppitunnin kokonaisuus, joka koostuu kolmesta erilaisesta toiminnasta. Tehtävissä integroituvat historia, liikunta sekä kuvataide. Kokonaisuus on luontevaa toteuttaa itsenäisyyspäivän aikaan, jolloin päivän aihe kytkeytyy ajankohtaiseen aiheeseen.

Päivän päätavoitteena on, että oppilas oppii olennaisia tapahtumia Suomessa 1900-luvulta 2000-luvulle. Valitut tapahtumat ovat Suomen itsenäistyminen sekä kaupungistuminen 1950-luvulla. Kasvatuksellisenä tavoitteena on, että oppilas oppii toimimaan yhteistyössä toisten kanssa ja ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Päivä on suunniteltu helposti toteutettavaksi: toteutus onnistuu monella eri luokka-asteella, toimintaan voi osallistua monta rinnakkaisluokkaa, tarvittavat materiaalit löytyvät useimmista kouluista, toiminnot eivät ole tiloista riippuvaisia. Toiminnassa on jo valmiiksi huomioitu eriyttäminen, sillä jokainen pystyy osallistumaan oman taitotasonsa mukaan.

Päivään virittäydytään aikakoneesta tulleella kirjeellä (Liite 8), jossa aikakone kertoo oppilaille päivän kulusta. Jokaisen toiminnan alussa on hyvä esitellä myös tehtäväkohtaiset tavoitteet. Sujuvuuden kannalta ruokailu on hyvä toteuttaa toisen toiminnan lomassa.

Suositus päivän aikatauluksi:

1. Suunnistus kohti itsenäisyyttä (90min)
2. Kasvot itsenäisyydelle (45min) + ruokailu
3. Seikkailu maalta kaupunkiin (90min)

Sisällysluettelo

Johdanto.....	2
Sisällysluettelo.....	3
Suunnistus kohti Suomen itsenäisyyttä.....	4
Kasvot itsenäisyydelle.....	6
Seikkailu maalta kaupunkiin.....	7
Mono-päivän tavoitteet.....	9
Liite 1 Suomen itsenäistymisen vaihteet.....	10
Liite 2 Muttisten tarina.....	11
Liite 3 Liikunnalliset tehtävät.....	12
Liite 4 Muttisten kohtalo.....	13
Liite 5 Itsearviointi 1.....	14
Liite 6 Itsearviointi 2.....	15
Liite 7 Itsearviointi 3.....	16
Liite 8 Kirje aikakoneesta	17

Suunnistus kohti Suomen itsenäisyyttä (90min)

Oppilas oppii:

- mitkä syyt johtivat Suomen itsenäisyyteen.
- milloin Suomi itsenäistyi.
- toimimaan yhteistyössä toisten kanssa.
- ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan.
- käyttämään karttaa.

Suunnistus kartalla:

- Pohjustuksena video:
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/11/01/itsenaisyyspaiva-612>
- Kymmenellä rastilla on kuvauksia Suomen itsenäistymisen vaiheista.
- Teksti (Liite 1) kootaan parin kanssa eheäksi kokonaisuudeksi.

Arviointi:

- Ymmärtääkö oppilas syyt itsenäisyyden taustalla?
- Osaako oppilas asettaa tekstit oikeaan järjestykseen?
- Ottaako oppilas muut ryhmän jäsenet huomioon?
- Keskittyykö oppilas tehtävän tekemiseen?
- Löytääkö oppilas rastit?

Tarvikkeet:

- Kartta jokaiselle ryhmälle
- Jokaiselle ryhmälle jokaista tekstikatkelmaa yksi kappale

Toiminta:

- Toiminta pohjustetaan katsomalla video Suomen itsenäistymisestä → Videosta keskustellaan oppilaiden kanssa ja selvitetään heidän mielestä vaikeat asiat.
- Oppilaat jaetaan 3-4 hengen ryhmiin ja jokaiselle ryhmälle yksi kartta.

- Teksti on jaettu kymmeneen osaan, jotka on jaettu kymmenelle eri rastille. Jokaiselta rastilta löytyy ryhmien määrän verran tekstikatkelmia. Jokainen ryhmä ottaa yhden tekstikatkelman mukaansa jokaiselta rastilta.
- Jokaisen rastin jälkeen oppilaat käyvät kysymässä opettajalta seuraavan rastin. Tällä ehkäistään mahdollinen huijaaminen ja opettaja on tietoinen oppilaiden liikkeistä.
- Kun oppilaat ovat käyneet kaikilla rasteilla, he kokoavat tekstikatkelmista kronologisen kokonaisuuden, joka tarkastetaan keskustellen.
- Suunnistuksen voi toteuttaa ulkona tai sisällä.
- Oppilaiden itsearviointi toiminnan lopussa (Liite 5).

Kasvot itsenäisyydelle (45min)

Oppilas oppii:

- ilmaisemaan ajatuksiaan ja havaintojaan kuvallisesti.
- käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja.
- toimimaan yhteistyössä toisten kanssa.

Arviointi:

- Näkyykö posterissa oppilaiden ajatukset?
- Ovatko kuvat tarkoituksenmukaisia? Liittyvätkö kuvat aiheeseen?
- Ottaako oppilas muut ryhmän jäsenet huomioon?

Tarvikkeet:

- Kartongit postereihin
- Välineitä kuvan tuottamiseen (esim. tussit, värikynät, vahaliidut jne.)
- Liimaa, saksia

Toiminta:

- Tekstipätkät liimataan kartongille oikeaan järjestykseen.
- Oppilaat kuvittavat posterin itse tuottamilla kuvilla sekä mahdollisuuksien mukaan tulostetuilla kuvilla.
- Jälkien siivoaminen!
- Posterit voidaan laittaa omaan luokkaan tai ympäri koulua.
- Oppilaiden itsearviointi toiminnan lopussa (Liite 6).

Seikkailu maalta kaupunkiin (90min)

Oppilas oppii:

- ymmärtämään syitä ilmiön taustalla.
- ymmärtämään ilmiön merkityksen ihmisen arkeen.
- kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja yrittämään parhaansa.
- käyttämään erilaisia välineitä liikunnassa.

Arviointi:

- Osaako oppilas kertoa syitä ilmiön taustalla?
- Ymmärtääkö oppilas ilmiön merkityksen ihmisten arkeen?
- Tekeekö oppilas tehtäviä aktiivisesti?
- Osaako hän toimia erilaisten välineiden kanssa?

Tarvikkeet: Paperia, kyniä, hernepusseja, hulavanteet, salibandypalloja, -mailoja, yksi salibandymaali, puolapuut, patjoja kuperkeikkoja varten, hyppynaruja, trampoliini, iso paksu patja, koripalloja / lentopalloja / kuntopalloja, jalkapalloja, keiloja (jos ei ole keiloja, voi käyttää tyhjiä muovipulloja). Jokaisella oppilaalla tulee olla pisteillä omat välineet, lukuun ottamatta trampoliini- ja kuperkeikkapistettä. Tarvikkeiden määrä on riippuvainen pienryhmän oppilasmäärästä.

Toiminta:

- Aluksi luetaan lyhyt kertomus (Liite 2) Muttisten perheestä.
- Keskustellaan Muttisten tarinan herättämistä ajatuksista
  - Ketä tarinassa oli? Mitä heille tapahtui ja miksi?
- Tarinan jälkeen ryhdytään suorittamaan erilaisia liikunnallisia tehtäviä (Liite 3).
- Oppilaat jaetaan 3-4 hengen ryhmiin, joissa he kiertävät liikuntarataa. Liikuntaradan tehtävät tehdään itsenäisesti.

- Toimintapisteillä tulee laskea toistomäärä. Jokaisella toimintapisteellä on paperi, johon merkitään kyseisessä tehtävässä saadut toistot. Toistot voi merkitä kesken toiminnan tai vasta ajan loputtua.
- Yhdellä pisteellä ollaan aina 3 minuuttia, jonka jälkeen on minuutin tauko.
- Lopuksi oppilaiden saamat pisteet (=toistot) lasketaan yhteen, josta saadaan Muttisille kerätty rahamäärä.
- Oppilaille luetaan lyhyt kertomus Muttisten kohtalosta (Liite 4).
- Oppilaiden itsearviointi toiminnan lopussa (Liite 7).

Mono-päivän tavoitteet

Laaja-alaiset

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Historia

T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja.

T7 Auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille.

T11 Ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa.

Kuvataide

T3 Innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

T6 Ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan.

Liikunta

T1 Kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

T4 Ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

T10 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

S2 Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

LIITE 1

Suomen itsenäistymisen vaiheet

- Suomi oli osana Venäjän keisarikuntaa vuodesta 1809 vuoteen 1917.
- Autonominen alue Venäjän alaisuudessa.
- Yleinen tyytymättömyys Venäjällä (1917): kylmä, ruuan puute, ensimmäinen maailmansota.
- Venäjän huonon tilanteen takia tsaari Nikolai toinen syrjäytettiin vallasta, maaliskuussa 1917.
- Suomi näki tilaisuutensa koittaneen. Tehtiin päätös irtaantua Venäjästä.
- Heinäkuussa 1917 Suomessa hyväksyttiin valtalaki, jonka myötä Suomi sai päättää maansa asioista lukuun ottamatta puolustusta ja ulkopolitiikkaa.
- Marraskuussa 1917 bolshevikit kaappasivat vallan väliaikaiselta hallitukselta Venäjällä.
- Suomessa syntyi pelko bolshevikkien ajatusmaailman ja vallankumouksen leviämisestä Suomeen.
- Suomen eduskunta hyväksyi uuden valtalin marraskuussa 1917, joka oli samalla ilmoitus aikeesta itsenäistyä.
- Eduskunta hyväksyi itsenäisyysjulistuksen 6. joulukuuta 1917.

Liite 2

Muttisten tarina

Olemme siirtyneet 1950-luvulle Ertsilän kylään perhe Muttisten seuraan. Perheeseen kuuluu isä Olavi, äiti Marjatta, poika Ohto ja tytär Martta. Perheen isä työskenteli kylän metsätyömiehenä, mutta hän menetti työnsä. Metsätalous koneellistui, jolloin metsurit moottorisahojen kanssa korvasivat perinteiset metsätyömiehet. Näin ollen Olavin työ loppui siihen. Marjatta-äiti toimi läheisen kyläkaupan myyjättärenä, kunnes häneltäkin loppuivat työt. Kauppa lakkautettiin, koska asiakkaita ei enää riittänyt kylän asukkaiden muuttaessa yhä enemmän kaupunkiin. Perheen poika, Ohto, auttoi naapuria peltotöissä ohjastamalla hevosia. Naapuri kuitenkin ilmoitti Ohtolle, ettei hänen tarvitse tulla enää apuun, koska maatalouden koneellistumisen takia myös hevoset korvattiin traktoreilla. Martta taas vietti päivänsä lukien, sillä hän halusi tulla lääkäriksi. Maalla hän ei kuitenkaan voinut toteuttaa haavettaan, koska opiskeleminen ei ollut siellä mahdollista.

Elinkeinorakenne on muuttunut, jolloin maalla ei ole enää niin paljon töitä kuin kaupungissa. Muttiset ovat siis siinä tilanteessa, että heidän on pakko muuttaa kaupunkiin. Heillä ei ole kuitenkaan tarpeeksi rahaa muuttamiseen, joten he tarvitsevat apuasi. Voisitko te auttaa heitä? Seuraavien tehtävien avulla voitte auttaa Muttisia keräämään rahat kasaan, jotta he pääsevät kaupunkiin.

Liite 3

Liikunnalliset tehtävät

- **Hernepussit renkaaseen:** Maassa on hulavanteita, joiden sisään tulee heittää hernepusseja. Kun kaikki pussit ovat pesässä, ne haetaan takaisin ja heitetään uudestaan. Jokaisella oppilaalla oma hulavanne ja hernepussit. Saadut pisteet määräytyvät sen mukaan, montako pussia osuu hulavanteen sisään.
- **Salibandypallot maaliin:** Yksi maali, jonne lauotaan mahdollisimman monta maalia. Kun kaikki pallot on lauottu, pallot haetaan takaisin ja lauotaan uudestaan. Kaikki voivat laukoa yhtä aikaa samalta kaarelta. Saadut pisteet määräytyvät maalien mukaan.
- **Puolapuut:** Kiivetään puolapuita mahdollisimman monta kertaa ylös. Saadut pisteet määräytyvät kiipeämiskertojen mukaan.
- **Kärrynpyörä ja kuperkeikka:** Tehdään mahdollisimman monta kuperkeikkaa ja kärrynpyörää. Saadut pisteet määräytyvät kuperkeikkojen ja kärrynpyörien toistomäärän mukaan.
- **Hyppynaru:** Hypitään hyppynarulla vapaavalintaisia hyppyjä. Saadut pisteet määräytyvät hyppyjen määrän mukaan.
- **Trampoliini:** Hypätään pieneltä trampoliinilta hyppyjä isolle paksulle patjalle. Saadut pisteet määräytyvät temppujen määrän mukaan.
- **Pallonheitto:** Pallon heitto seinään niin, että siitä saa kopin mahdollisimman monta kertaa. Opettaja määrittää heittoetäisyyden oppilaiden taitotason ja pallon mukaan. Lentopallo, kuntopallo, koripallo jne. Saadut pisteet määräytyvät koppien määrän mukaan.
- **Jalkapallokeilaus:** Keiloja kaadetaan palloa potkaisemalla. Kun kaikki keilat on kaadettu, ne nostetaan kerralla pystyyn. Saadut pisteet määräytyvät kaadettujen keilojen mukaan.

Liite 4

Muttisten kohtalo

Hienosti saitte kerättyä Muttisille rahaa! Teidän ansiostanne Muttiset pääsevät muuttamaan maalta kaupunkiin ja heidän elämänsä helpottuu. Olavi-isä pääsee töihin paperitehtaalle ja äiti Marjatta saa töitä kauan haaveilemastaan vaatetusliikkeestä. Entisen työnsä johdosta Ohto kiinnostuu ihmisten auttamisesta ja ryhtyy opiskelemaan papiksi. Martta pääsee lähemmäksi unelmiaan, sillä kaupungissa asuminen mahdollistaa tulevaisuudessa lääkäriksi opiskelun. Muttisten tulevaisuus näyttää hyvältä. Lisääntyvien palveluiden sekä teollistumisen myötä töitä on myös jatkossa paljon tarjolla. Kaupunki kasvaa ja Muttisilla on kaikki palvelut lähellä. Kiitos avusta!

Liite 5

Nimi _____

1. Osaan kertoa Suomen itsenäistymisestä.

2. Kuinka hyvin yhteistyö muiden kanssa onnistui?

3. Osaan suunnistaa kartan avulla.

LIITE 6

Nimi _____

1. Osaan kertoa, miten kuvani liittyy Suomen itsenäisyyteen.

2. Kuinka hyvin yhteistyö muiden kanssa onnistui?

LIITE 7

Nimi _____

1. Ymmärrän syitä, miksi maalta kannatti muuttaa kaupunkiin.

2. Liikuntatehtävissä tein parhaani.

3. Osasin käyttää erilaisia välineitä.

Liite 8

Hei oppilaat!

Olette saapuneet entisajan Suomeen. Tämän päivän aikana tulette oppimaan asioita Suomen itsenäistymisestä sekä syitä, miksi suomalaiset ovat muuttaneet maalta kaupunkiin. Päivän aikana teidän tulee toimia yhteistyössä toistenne kanssa, jotta tehtävät onnistuvat. On myös erittäin tärkeää, että kannatte vastuuta omasta oppimisestanne. Jotta voin kuljettaa teidät tulevaisuuteen, tarvitsen bensaa. Bensana toimivat huolellisesti täytetyt itsearviointilomakkeet, joita syötätte minulle päivän aikana.

Onnea matkaan!

Pohdinta

Työn vahvuudet

- Selkeä kokonaisuus, joka on helppo toteuttaa
- Opettajalle valmiit materiaalit
- Toteuttamiseen ei tarvita erikoisia materiaaleja
- Toiminnat eivät ole tilariippuvaisia
- Oppilaille annetaan tavoitteet, joiden toteutumista heidän on helppo arvioida selkeän itsearviointilomakkeen avulla
- Toiminnassa on jo valmiiksi huomioitu eriyttäminen, sillä jokainen pystyy osallistumaan oman taitotasonsa mukaan

Työn heikkoudet

- Opettajan ohjeet voisivat olla vielä hieman tarkemmat. Toisaalta halusimme jättää tilaa opettajan omalle tyylille opettaa ja toteuttaa asioita.
- Päivän teemat ovat toisistaan hieman irralliset.